

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sža/52/2014
Identifikačné číslo spisu:	1014200677
Dátum vydania rozhodnutia:	10.02.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1014200677.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a z členov JUDr. Ing. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD., v právnej veci navrhovateľky: R. O., narodenej X.X.XXXX, ID osoby: XXX XXX, štátnej príslušníčky Afganskej islamskej republiky (ďalej len „Afganistan“), podľa vlastného udania v krajine pôvodu naposledy bytom v J., mestská štvrť J. N., mestská časť číslo X, ulica Z. Z. I. bez označenia čísla domu, O., aktuálne s miestom pobytu: I. C. XX, D., zastúpenej Mgr. Jarmilou Vargovou, advokátkou so sídlom pracoviska: Brečtanová 21, Bratislava proti odporcovi: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky - Migračný úrad, Pivonková 6, Bratislava o preskúmanie zákonnosti rozhodnutiu odporcu ČAS: MU-548-30/PO-Ž-2013 zo dňa 5.5.2014, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24. septembra 2014 č. k. 9Saz 20/2014-39 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24. septembra 2014 č. k. 9Saz 20/2014-39 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu ČAS: MU-548-30/PO-Ž-2013 zo dňa 5.5.2014 v časti o neudelení azylu z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie. Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v sume 568,16 € do 7 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jej právnej zástupkyne Mgr. Jarmily Vargovej vedenej v I. I., č. ú. XXXXXXXXXXX/XXXX.

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd v Bratislave rozsudkom uvedeným vo výroku rozhodnutia potvrdil rozhodnutie ČAS: MU-548-30/PO-Ž-2013 zo dňa 5.5.2014 vo výroku o neudelení azylu. Navrhovateľke právo na náhradu trov konania nepriznal.

V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že v prejednávanej veci dokazovanie nedoplnil. Pred samotným prejednaním a rozhodnutím veci sa oboznámil s obsahom prvostupňového správneho spisu ČAS: MU-548/PO-Ž-2013 z obsahu ktorého zistil, že navrhovateľka po nelegálnom vstupe na slovenské územie vyhlásením zo 6.12.2013 požiadala o poskytnutie medzinárodnej ochrany z dôvodu obavy o svoj život, lebo pracovala pre americkú armádu a jedna ozbrojená skupina sa jej a jej rodine vyhrážala. V priebehu

vstupného pohovoru, konaného 16.12.2013 okrem iného uviedla, že od 11.4.2011 do 1.11.2011 pracovala vo vojenskom tábore „Qalla Hous US army corps of Engineery camp egger“ ako tlmočnica a administratívna pracovníčka. Jej mesačný príjem bol 1 300 dolárov. Od 2.1.2012 do 1.5.2013 pracovala vo vojenskom tábore „Almoo“ a jej mesačný príjem bol 465 dolárov. Jej otec zomrel 23.6.2011, keď pri prevoze tovaru medzi Jalalabádom a Kábulom (v údolí Tangi Abrishem) jeho auto zastavili ozbrojenci a na auto zaútočili. Brata, ktorý sa v aute nachádzal, zbili, otca pobodali a porezali. Otec počas prevozu do nemocnice zomrel. Navrhovateľka vyslovila domnienku, že sa tak stalo preto, lebo ona a jej sestra pracovali ako tlmočnice pre Američanov. Jej sestra R. pracuje ako tlmočnica na americkom veľvyslanectve v Kábule. Tiež uviedla, že 8.11.2011 sa zasnúbila s Afgancom menom F. S., ktorý má anglické občianstvo. Asi po roku od zasnub sa dozvedela, že jej snúbenec má v Anglicku manželku, s ktorou má dve deti. Následne navrhovateľka od úmyslu zosobášiť sa upustila. O jej vycestovaní z Afganistanu rozhodol jej strýko, ktorý cestu zorganizoval a aj zaplatil. V krajine svojho pôvodu nebola nikdy trestaná, nebola členkou žiadnej politickej strany či hnutia. Zopakovala, že o azyl žiada z dôvodu obavy o svoj život, nakoľko pracovala ako tlmočnica pre americké jednotky, pričom sa jej rodine (po nejakom čase od smrti jej otca - 23.6.2011) opakovane telefonicky vyhrážali neznámi muži. K vyhrážkam začalo dochádzať potom, ako jej rodina dala na políciu podnet na vyšetrovanie smrti otca. Po stiahnutí podnetu vyhrážky prestali, no po určitom čase opätovne začali. Tiež upresnila, že jej osobne sa ľudia nevyhrážali - vyhrážali sa celej jej rodine. Druhým dôvodom žiadosti bolo to, že sa odmietla (po zasnubách) vydať za svojho snúbenca, v dôsledku čoho jej toto rozhodnutie rodičia snúbenca vyčítali. Uviedla, že v Afganistane ak niekto zosmiešni rodinu, môžu sa mu za to pomstiť. Tiež uviedla, že 23.4.2013 cestovala do zamestnania. Najprv hromadnou dopravou do centra mesta, potom taxíkom. Počas cesty taxíkom, v ktorom okrem vodiča bol aj neznámy muž, jej tento muž povedal, že sa môže hanbiť a že nemá čo robiť pre cudzincov. Ak s touto prácou neprestane, zastreľí ju, pritom jej ukázal svoju zbraň. Tiež uviedla, že niekto do domu jej rodiny vhodil list adresovaný rodine, v ktorom stálo, že ak neprestanú pracovať pre cudzincov, pomstia sa im. Dňom 1.5.2013 prestala v tábore pracovať. Iné dôvody svojej žiadosti o azyl neuviedla. V priebehu konania pred odporcom navrhovateľka založila do spisu odporcu fotokópie dokladov, ktoré odporca podrobne identifikoval v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. V priebehu konania odporca vyhľadal a do spisu založil informácie o krajine pôvodu navrhovateľky, obsahovo zamerané na bezpečnostnú situáciu a Afganistane, na postavenie a posudzovanie žiadostí o azyl ľudí, ktorí pracovali ako tlmočníci, ktoré sú súčasťami komplexných materiálov, identifikovaných v napadnutom rozhodnutí.

Krajský súd zdôraznil, že navrhovateľke bola poskytnutá doplnková ochrana a to s poukazom na aktuálnu bezpečnostnú situáciu v Afganistane a tiež s poukazom na potrebu individuálnej ochrany navrhovateľky, ktorá vyplynula z posúdenia jej žiadosti o poskytnutie medzinárodnej ochrany. Takto poskytnutá ochrana teda v sebe zahŕňa ochranu pred všetkými druhmi vážneho bezprávia, ako ich má na mysli ust. § 2 písm. f) zákona o azyle.

K námietke čiastočnej nepreskúmateľnosti rozhodnutia pre nedostatok dôvodov krajský súd uviedol, že: Táto námietka nie je dôvodná. I keď odôvodneniu napadnutého výroku rozhodnutia odporcu možno priznať určitú stručnosť, z odôvodnenia vyplýva, že dôvodom neudelenia azylu navrhovateľke bolo nenaplnenie objektívnej stránky strachu, teda nepreukázanie odôvodnenosti obáv navrhovateľky ňou vyslovených. Podľa názoru krajského súdu i keď stručnejšie odôvodnenie napadnutého výroku rozhodnutia nie je možné vyhodnotiť ako nepreskúmateľné. Svedčí o tom aj argumentácia navrhovateľky prezentovaná v podanom návrhu, podobne ako stanovisko súdu.

K námietke rozporu napadnutého rozhodnutia s obsahom spisu krajský súd uviedol, že:

Ani táto námietka nie je dôvodná. Navrhovateľka v tejto námietke konkrétne poukázala na správy o zabití mladých afganských tlmočníkov, pracujúcich pre cudzie armádne zložky, pôsobiace v Afganistane. Odporca však v odôvodnení svojho rozhodnutia neargumentoval, že by sa tieto správy nezakladali na pravde. Nenamietané pôsobenie navrhovateľky ako tlmočnice pracujúcej pre americké ozbrojené zložky zohľadnil poskytnutím doplnkovej ochrany v rámci individuálneho posúdenia potreby jej ochrany, ako to uviedol v odôvodnení poskytnutia tohto druhu medzinárodnej ochrany. Ak teda odporca neudelil navrhovateľke azyl (ale poskytol jej doplnkovú ochranu), ktorá skutočnosť je v zrejmom rozpore s názorom navrhovateľky, že jej azyl mal byť udelený, takúto skutočnosť nie je podľa názoru krajského súdu možné pokladať za rozpor s obsahom spisu.

K námietke nedostatočne zisteného stavu veci:

Krajský súd uviedol, že ani túto námietku súd neuznal ako dôvodnú. Odporca zákonným spôsobom vykonal s navrhovateľkou pohovory, v priebehu ktorých sa navrhovateľka podrobne vyjadrovala k jednotlivým dôvodom podanej žiadosti o azyl. Do spisu založil fotokópie dokumentov predložených navrhovateľkou, ktoré nespochybnil i napriek tomu, že ich originály mu predložené neboli. Vyhľadal a do spisu založil správy o krajine pôvodu navrhovateľky, pochádzajúce z rôznych zdrojov, ktoré boli obsahovo zamerané na dôvody, prezentované navrhovateľkou. V podanom návrhu navrhovateľka v súvislosti s namietaným nedostatočne zisteným stavom veci poukázala na to, že odporca sa nezaoberal otázkou krvnej pomsty, ktorej navrhovateľka mohla potenciálne čeliť, skutočnosťou že navrhovateľka ako moslimka pracovala na dobrej pracovnej pozícii, otázkou postavenia žien, ktoré sú často diskriminované a tiež, že sa nezaoberal skutočnosťou, že navrhovateľka je tadžickej národnosti v kontexte postavenia národnostných menšín. V tejto súvislosti súd poukazuje na skutočnosť, že ev. hroziace bezprávie odporca zohľadnil poskytnutím doplnkovej ochrany navrhovateľke. Teda ak by aj navrhovateľke prípadne hrozila ujma z titulu, že sa odmietla vydať za svojho snúbenca, resp. že ako žena - moslimka pracovala, resp. z titulu všeobecného postavenia žien v afganskej spoločnosti, resp. z titulu príslušnosti navrhovateľky k národnostnej menšine (navrhovateľka však v konaní prezentovala iba obavu z pomsty za zosmiešnenie rodiny svojho snúbenca), poskytnutá ochrana jej poskytuje dostatočnú ochranu pred týmto, navrhovateľkou prezentovaným bezpráviom.

K námietke nesprávneho právneho posúdenia veci:

Krajský súd uviedol, že ani túto námietku nevyhodnotil ako dôvodnú. Poukázal na skutočnosť, že navrhovateľka nepožiadala o azyl z dôvodu svojej príslušnosti k menšinovej národnosti, resp. z dôvodu svojho postavenia ako ženy - moslimky, žijúcej v Afganistane. Preto argumentácia smerujúca k týmto atribútom a uvádzaná v podanom návrhu nie je dôvodná a súdu sa javí ako účelová.

Navrhovateľka v priebehu vstupného pohovoru uviedla, že rodina jej snúbenca jej skutočnosť, že sa odmietla za snúbenca vydať vyčítala, resp. že ak sa zaňho nevydá, zosmiešni celú rodinu snúbenca. Z tejto interpretácie samotnou navrhovateľkou vyplýva, že sa jej nikto v súvislosti so svadbou nevyhrážal a s rodinou snúbenca nemala žiaden iný problém. Navyiac ak by tomu tak aj bolo: 1/ s poukazom na ust. § 8 zákona o azyle by sa takéto počínanie nemohlo kvalifikovať ako perzekúcia z dôvodov uvedených v citovanom zákonom ustanovení; 2/ v prípade reálnej hrozby krvnej pomsty (ktorá skutočnosť však v konaní pred odporcom preukázaná nebola) by sa takéto hrozba mohla kvalifikovať ako hrozba (vážneho) bezprávia. V každom prípade však v tomto prípade nenastala žiadna okolnosť (udalosť), v dôsledku ktorej by mala navrhovateľka dôvod sa domnievať, že v súvislosti s neuskutočnenou svadbou jej niečo hrozí. Teda pokiaľ ide o tento dôvod žiadosti o azyl (okrem skutočnosti že hrozba krvnej pomsty bez ďalšieho nie je dôvodom k udeleniu azylu podľa ust. § 8 zákona o azyle), absentuje odôvodnenosť navrhovateľkinej obavy (objektívna stránka).

Pokiaľ ide o dôvod žiadosti navrhovateľky spočívajúci v tom, že pôsobila ako platená tlmočnica na americkej základni: krajský súd uviedol, že navrhovateľka uviedla, že od 11.4.2011 do 1.11.2011 pracovala vo vojenskom tábore „Qalla Hous US army corps of Engineery camp egger“ ako tlmočnica a administratívna pracovníčka, jej mesačný príjem bol 1 300 dolárov. Od 2.1.2012 do 1.5.2013 pracovala vo vojenskom tábore „Almoo“ a jej mesačný príjem bol 465 dolárov.

Uviedla, že sa domnieva, že príčinou napadnutia auta jej otca (23.6.2011) na ceste pri prevoze tovaru medzi Jalalabádom a Kábulom (v údolí Tangi Abrishem) bolo, že ona a jej sestra pôsobili ako tlmočníčky. Takáto domnienka navrhovateľky je však ničím nepodložená a už na prvý pohľad nepravdepodobná. Navrhovateľka tiež uviedla, že telefonické vyhrážky na adresu jej rodiny sa začali potom, ako jej rodina dala podnet na políciu, aby smrť otca polícia vyšetrila, pričom po stiahnutí tohto (trestného) oznámenia telefonáty prestali - po nejakom čase sa zopakovali. Z uvedeného je zrejmé to, že vyhrážky rodine priamo súviseli s podaním trestného oznámenia - žiadosti o vyšetrovanie smrti otca ako aj to, že tieto smerovali voči rodine navrhovateľky. Navrhovateľka a podobne ani jej rodina následne nečelila žiadnemu konaniu, ktoré by smerovalo k potvrdeniu - uskutočneniu vyhrážok.

Navrhovateľka tiež uviedla, že 23.4.2013 cestovala do práce. Najprv hromadnou dopravou do centra Kábulu, kde zastavila „taxík“ - súkromné auto, ktoré preváža ľudí, ktorí po určitej (zhodnej) trase potrebujú dostať na určené miesto. V tomto taxíku bol iba jeho vodič a jeden pasažier, sediaci vedľa vodiča. Tento pasažier sa mal po chvíli otočiť k navrhovateľke, vytiahnuť zbraň a vyhrážať sa jej, že ak neskončí s prácou ktorú vykonávala pre cudzincov, vystrelá do nej celý zásobník. Nato auto zastalo a

navrhovateľku z neho „vyhodili“. Navrhovateľka následne - k 1.5.2013 prestala pracovať. Ako to vyplýva z následnej výpovede navrhovateľky, následne (podobne ako nikdy predtým) nebola objektom žiadneho konania, ktoré by bolo jej ohrozením, (K tomuto incidentu súd, uvedomujúc si že tak robí nad rámec svojich oprávnení súvisiacich s preskúmaním napadnutého výroku rozhodnutia odporcu poznamenáva, že toto tvrdenie navrhovateľky sa javí ako nedôveryhodné. Predovšetkým preto, lebo je nepravdepodobné, žeby navrhovateľka zjavne náhodou nastúpila do auta - taxíka -v ktorom sa náhodou viezol pasažier, ktorý mal vedomosť o tom, že navrhovateľka pracuje ako tlmočnica pre cudzincov - Američanov. Tento názor súdu však neovplyvnil posúdenie napadnutého výroku rozhodnutia, ako ho súd interpretuje týmto rozsudkom.)

Navrhovateľka 16.12.2013 tiež uviedla, že pred 2 - 3 mesiacmi (teda cca v septembri 2013) im niekto do ich domu vhodil výhražný list, v ktorom bolo rodine vyčítané, že pracuje pre cudzincov, či sa zato nehanbia a ak s tým neprestanú, tak sa im pomstia. Navrhovateľka v tom čase už ako tlmočnica nepracovala, jej sestra áno. I napriek tomu nebol voči rodine navrhovateľky či voči navrhovateľke alebo jej sestre (resp. jej rodine) vykonaný žiaden čin, ktorý by takým či onakým spôsobom potvrdzoval uskutočnenie vyhrážky.

Z uvedených skutočností je podľa krajského súdu zrejmé, že navrhovateľka v konaní pred odporcom nepreukázala naplnenie opodstatnenosti svojej obavy súvisiacej s výkonom jej zamestnania - tlmočnícky. Nikdy totižto nebola žiadnym spôsobom atakovaná, ktorý prípadný atak by bol uskutočnený či by smeroval k splneniu vyhrážok, ktorých objektom mala byť rodina navrhovateľky (v súvislosti s tým, že navrhovateľka, prípadne jej sestra pracovali ako tlmočníčky), resp. navrhovateľka sama.

V konaní pred odporcom nebolo spochybnené pôsobenie navrhovateľky ako tlmočníčky pracujúcej pre americkú armádu. Nemožno vylúčiť, že toto jej zamestnanie by mohlo byť určitým okruhom tretích osôb vnímané ako výraz jej politického presvedčenia (i keď sama nikdy neuviedla, že by sa zamestnala ako tlmočnica z dôvodu jej politického presvedčenia). Zo správ založených v spise odporcu vyplýva, že za istých okolností tlmočníci pracujúci pre cudzie ozbrojené sily môžu byť objektom ohrozenia. Avšak s poukazom na platnú právnu úpravu - konkrétne na ust. § 8 zákona o azyle pre udelenie azylu musia byť súčasne naplnené všetky štyri predpoklady jeho udelenia. Teda (1) opodstatnenosť (2) obavy z (3) prenasledovania z (4) dôvodov rasových, národnostných, náboženských, z dôvodov zastavania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, alebo za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Z uvedeného podľa krajského súdu vyplýva, čo konštatoval aj odporca v odôvodnení napadnutého výroku rozhodnutia, že v prípade navrhovateľky nebol naplnený min. jeden z predpokladov udelenia azylu - opodstatnenosť navrhovateľkiných obáv. Voči navrhovateľke nikto nikdy nekonal spôsobom, ktorý by bolo možné považovať za naplnenie či za pokus o naplnenie vyhrážok, ktoré smerovali voči jej rodine. Napokon všetky vyhrážky smerovali k tomu, aby navrhovateľka „pre cudzincov“ prestala pracovať, čo v konečnom dôsledku aj akceptovala, ak od 1.5.2013 pracovať prestala.

Krajský súd poukázal na skutočnosť, že odporca nijakým spôsobom nebagatelizoval dôsledky výkonu práce navrhovateľky ako tlmočníčky, ktorá skutočnosť sa prejavila v tom, že aj s poukazom na tento fakt poskytol navrhovateľke doplnkovú ochranu. Táto forma medzinárodnej ochrany poskytuje navrhovateľke dostatočnú záštitu aj pred touto formou ev. bezprávia.

Pretože krajský súd po posúdení navrhovateľkou vznesených námietok tieto neuznal ako námietky, v dôsledku ktorých by mal napadnutý výrok o neudelení azylu navrhovateľke zrušiť, pričom odporca správne posúdil nenaplnenie odôvodnenosti obáv navrhovateľky vo vzťahu k ňou prezentovaným dôvodom žiadosti o azyl, napadnutý výrok rozhodnutia odporcu potvrdil.

Krajský súd napokon poznamenal, že sama navrhovateľka v podanom návrhu konštatovala, že nie je možné špecifikovať, ktorému zo zákonných stanovených aktov prenasledovania (poznámka súdu: ust. § 2 písm. d/ zákona o azyle) by v prípade návratu čelila. Toto jej konštatovanie v podstate potvrdzuje právny názor vyslovený odporcom v napadnutom rozhodnutí.

II.

Zhrnutie odvolacích dôvodov navrhovateľky

Proti uvedenému rozsudku podala navrhovateľka včas odvolanie v ktorom uviedla, že je mladá žena, vyštudovaná, pracujúca v krajine svojho pôvodu až do času, kedy sa jej samej a jej rodine začali vyhrážať, ako tlmočnica pre americké jednotky. Je tadžickej národnosti.

Navrhovateľka uviedla, že požiadala o udelenie azylu z nasledujúcich dôvodov:

Pracovala ako tlmočnica pre americké jednotky pôsobiace v Afganistane, pričom prácu z dôvodu vyhrážok musela zanechať a následne musela opustiť Afganistan,

Bola objektom opakovaných vyhrážok súvisiacich s jej prácou,

Obávala sa krvnej / či inej pomsty v súvislosti s odmietnutím snúbenca žijúceho v Anglicku,

Obávala sa o svoj život aj z dôvodu, že otec navrhovateľky bol zabitý v r. 2011, čo spôsobili pravdepodobne útočníci v súvislosti s jej prácou ako tlmočnice (ako tlmočnica rovnako pracovala aj jej sestra)

Odporca však vydal rozhodnutie, ČAS:MU-548-30/PO-Ž-2013, ktorým síce poskytol navrhovateľke doplnkovú ochranu, avšak neudelil jej azyl.

Navrhovateľka podala proti predmetnému rozhodnutiu odporcu opravný prostriedok z dôvodu, že rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, že zistenie skutkového stavu, z ktorého vychádzalo správne rozhodnutie, je v rozpore s obsahom spisov, zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na posúdenie veci, rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov (v časti). Krajský súd rozhodnutie odporcu svojím rozsudkom 9Saz/20/2014 potvrdil. Krajský súd skonštatoval nenaplnenie podmienok pre udelenie azylu. Nakoľko s uvedenými závermi prvostupňového súdu nesúhlasila, podala odvolanie z nasledovných dôvodov: súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav, pretože nevykonával navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, rozhodnutie súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

K neúplnému zisteniu skutkového stavu veci

Navrhovateľka uviedla, že má za to, že prvostupňový súd, tak ako aj odporca pred ním, nedostatočne zistil skutkový stav veci a to v kontexte nevykonania dôkazu: Príručka UNHCR: Posudzovanie žiadostí žiadateľov o azyl z Afganistanu (UNHCR Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan, 6. 8. 2013). Význam zisťovania presných a aktuálnych údajov, ktoré má správny orgán v rámci konania pri posudzovaní žiadostí o azyl posudzovať a ktoré má zabezpečiť pri posudzovaní opodstatnenosti obáv z prenasledovania (al. reálnosti ohrozenia vážnym bezpráviem) je explicitne vyjadrený v čl. 8 ods. 2 kvalifikačnej smernice, ktorá konštatuje, že pri posudzovaní, či má žiadateľ opodstatnenú obavu z prenasledovania alebo je reálne ohrozený vážnym bezpráviem, alebo má prístup k ochrane proti prenasledovaniu alebo vážnemu bezpráviu v časti krajiny pôvodu v súlade s odsekom 1, členské štáty zohľadnia v čase prijímania rozhodnutia o žiadosti všeobecné okolnosti prevládajúce v tejto časti krajiny a osobné okolnosti žiadateľa v súlade s článkom 4. Na tento účel členské štáty zabezpečia, aby sa získali presné a aktuálne údaje z príslušných zdrojov, napríklad od Výsokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Európskeho podporného úradu pre azyl.

V citovanej príručke sa konštatuje, že UNHCR považuje takéto osoby (t. j. spolupracovníkov armády, či medzinárodných síl; výslovne hovorí aj o tlmočníkoch) za spôsobilé na medzinárodnú ochranu vo forme azylu z dôvodu ich politického (imputovaného) presvedčenia.

K zohľadneniu týchto správ ho preto zaväzuje priamo kvalifikačná smernica. Pokiaľ odporca nezohľadňoval závery uvedené v uvedenej príručke, nemohol dôsledne zistiť skutkový stav veci, čo následne viedlo k nesprávnym skutkovým i právnym záverom.

K nesprávnym skutkovým zisteniam a nesprávnemu právnemu posúdeniu veci

Podľa navrhovateľky krajský súd, rovnako ako odporca pred ním, nesprávne konštatuje, že navrhovateľka nespĺňa podmienky na udelenie azylu. K jednotlivým pojmovým znakom azylu preto uviedla, k forme prenasledovania:

Navrhovateľka má v prípade návratu obavy pred prenasledovaním spočívajúcom v použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu. Oprávnenosť obáv

potvrdzujú informácie o krajine pôvodu navrhovateľky, a to jednak tie, ktoré sú založené v spise, ako aj tie, ktoré sme doložili v opravnom prostriedku.

K pôvodcovi prenasledovania: nešťátni aktéri, tak ako to vyplýva z všeobecnej bezpečnostnej situácie a z informácií založených do administratívneho spisu. Štát jej ochranu zabezpečiť, tak ako to vyplýva z dostupných správ, nedokáže. Naopak, ako to vyplýva zo správ založených do spisu, kontaktovanie polície za účelom vyšetrenia zabitia otca navrhovateľky malo za následok zintenzívnenie vyhrážok voči rodine navrhovateľky.

K dôvodu prenasledovania:

Politické presvedčenie (imputované): podľa Príručky UNHCR: Posudzovanie žiadostí žiadateľov o azyl z Afganistanu sú osoby s podobným profilom ako má navrhovateľka (t. j. spolupracovníci armády, či medzinárodných síl, výslovne hovorí aj o tlmočníkoch) spôsobilé na poskytnutie medzinárodnej ochrany vo forme azylu za ich (imputované) politické presvedčenie. K podpore tohto záveru odkazujeme na príručku UNHCR citovanú v opravnom prostriedku.

V tejto súvislosti poukazujeme na skutočnosť, že krajský súd sa nijako nevyjadril k námietke nesprávneho právneho posúdenia prípadu navrhovateľky v kontexte prisudzovaného politického presvedčenia z dôvodu jej bývalej práce ako tlmočnice (rovnako ako odporca posudzoval tento fakt iba v rovine príslušnosti k sociálnej skupine). Zahnúť tento dôvod iba pod „príslušnosť k sociálnej skupine“ je nesprávny a vedie k nesprávne právnemu posúdeniu prípadu. Vnímanie takýchto osôb ako politických oponentov je potrebné aj zo záverov vyplývajúcich z vyššie uvedenej príručky. UNHCR sa venuje tlmočníkom a spolupracovníkom ozbrojených síl v osobitnej kapitole so záverom, že v závislosti od individuálnych okolností prípadu, osoby, ktoré sú podporujúce, alebo vnímané ako podporujúce vládu alebo medzinárodné spoločenstvo, vrátane IMF, môže byť v stave potreby medzinárodnej ochrany utečencov z dôvodu ich (im prisudzovaného) politického názoru. Práve tu vidíme pochybenie tak odporcu, ako aj krajského súdu, ktorý popierajú skutočnosť prepojenia práce navrhovateľky a jej politického presvedčenia (ktorý je jej prisudzovaný zo strany nešťátnych subjektov).

Príslušnosť k určitej sociálnej skupine:

Navrhovateľka je ženou a súčasne potenciálnou obeťou krvnej pomsty.

Príslušnosť k národnostnej menšine:

Navrhovateľke ako príslušníčke tadžickej národnostnej menšiny odporúča už vyššie spomínaná Príručka UNHCR udeliť azyl.

Objektívnosť obáv:

Okrem subjektívneho prvku, a teda strachu navrhovateľky, je potrebné pre zváženie udelenia azylu, preskúmať aj objektívnu stránku jej obáv. Objektívnosť obáv je však v prípade navrhovateľky preukázaná tak všeobecnými informáciami o krajine pôvodu, a to tými, ktoré sú zaradené v spise odporcu, ako aj inými dostupnými informáciami pojednávajúcimi o situácii.

Navrhovateľka poukázala na nesprávnosť záveru nenaplnenia opodstatnenosti obáv navrhovateľky, ktorým argumentuje jednak odporca, ako aj krajský súd. Navrhovateľke sa opakovane vyhrážali z dôvodu jej práce ako tlmočnice. Krajský súd preto nesprávne konštatuje na strane 9 svojho rozsudku, že navrhovateľka nepreukázala naplnenie opodstatnenosti svojich obáv v súvislosti s výkonom jej zamestnania - tlmočnice. S konštatovaním krajského súdu, že obavy navrhovateľky sú neopodstatnené pretože nebola žiadnym spôsobom atakovaná, podľa navrhovateľky nemožno súhlasiť. Práve z dôvodu, aby k ďalším útokom na jej osobu viac nedochádzalo, sa rozhodla opustiť svoje zamestnanie. Pričom má za to, že doplnková ochrana jej neposkytuje dostatočnú ochranu najmä s ohľadom na možnosť núteného návratu v budúcnosti. Zdôrazňujeme, že objektívnosť navrhovateľkiných obáv je podložená množstvom informácií o krajine pôvodu navrhovateľky.

Navrhovateľka uviedla, že dostupné správy preukazujú, že: je pravdou, že navrhovateľka je ako tlmočnica považovaná za spolupracujúcu s medzinárodnými silami, čím jej je prisudzované politické presvedčenie, je pravdou, že osoby sú z tohto dôvodu prenasledované, príslušníci tadžickej národnostnej menšiny sú rovnako prenasledovaní, je pravdou, že násilie na ženách a ich diskriminácia stále rastie, je pravdou, že UNHCR považuje osoby rovnakého profilu, ako je navrhovateľka, za osoby spĺňajúce

podmienku prenasledovania a odporúča takýmto osobám udeliť azyl.

Tieto skutkové závery, ktoré sú podložené konkrétnymi, v spise založenými správami a správami citovanými v opravnom prostriedku, teda preukazujú, akým spôsobom mal odporca a neskôr aj prvostupňový súd posudzovať žiadosť navrhovateľky. Pokiaľ tak neurobili, museli dospieť k nesprávnemu právnemu názoru, že navrhovateľka nespĺňa podmienky na udelenie azylu.

Krajský súd tak na základe nesprávnych skutkových zistení dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, keď konštatoval nenaplnenie podmienok na udelenie azylu.

Ohľadom dôkazov - teda informácií a tvrdení uvádzaných v tomto odvolaní navrhovateľka odkázala na opravný prostriedok, v ktorom sú podrobne a detailne rozpísané a odcitované jednotlivé správy ako aj závery UNHCR.

S ohľadom na uvedené preto žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporcu v napadnutej časti odporcu navrhla zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Navrhovateľka si uplatnila náhradu trov konania.

III.

Vyjadrenie odporcu

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľky vyjadril tak, že rozsudok krajského súdu navrhol potvrdiť ako vecne správny. Odporca uviedol, že sa s právnym názorom krajského súdu v plnej miere stotožňuje.

Navrhovateľka ako dôvody svojej žiadosti uviedla, že o udelenie azylu žiada preto, lebo v krajine pôvodu pracovala ako tlmočníčka pre tam pôsobiace americké jednotky. Z tohto dôvodu sa jej viackrát vyhrážali neznámi muži. V apríli 2013 sa jej vo vozidle taxislužby vyhrážal vodič, pričom vytiahol zbraň a vyzval ju, aby skončila s prácou, ktorú vykonáva pre neveriacich, inak zle dopadne. Tak isto sa pomstou vyhrážali aj jej rodine. Ďalším dôvodom je strach z pomsty rodiny muža, s ktorým sa zasnúbila, ale keď zistila, že je už ženatý, odmietla sa za neho vydať.

Ako je z celého azylového konania zrejmé, a ako to vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, dôvody, ktoré navrhovateľka uvádzala, nie sú podľa zákona o azyle dôvodmi na udelenie azylu. Navrhovateľku nemožno z dôvodu vykonávania jej zamestnania zaradiť do sociálnej skupiny, pretože zamestnanie nie je vrodenu a nemennou črtou. Nasvedčuje tomu aj tá skutočnosť, že tak, ako s prácou tlmočnice z vlastnej vôle začala, pričom si uvedomovala určité riziko, tak v nej opakovane pokračovala a následne túto prácu ukončila. Z jej výpovede vyplýva, že ku konkrétnej pomste zo strany neznámych mužov nedošlo ani počas výkonu jej zamestnania, tak ani po jeho skončení. Z uvedeného je zrejmé, že navrhovateľka nemá opodstatnené obavy z prenasledovania, pretože chýba objektívny prvok jej strachu z prenasledovania zo strany neznámych útočníkov. Ani druhý dôvod jej žiadosti o udelenie azylu, obava pred pomstou zo strany snúbencovej rodiny, nemožno zaradiť pod dôvody na jeho udelenie podľa § 8 zákona o azyle, pretože o také dôvody nejde. Navrhovateľka nespĺňa relevantné podmienky na udelenie azylu. Preto, ak odporca rozhodol tak, ako je to uvedené v prvej výrokovej časti napadnutého rozhodnutia o neudelení azylu, postupoval vecne správne a zákonne.

Poskytnutie doplnkovej ochrany považuje odporca vzhľadom na rizikovú bezpečnostnú situáciu v Afganistane s poukazom na individuálne ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti navrhovateľky za dostatočné na jej ochranu pred hrozbou vážneho bezprávia.

IV.

Argumentácia odporcu

Napadnutým rozhodnutím odporcu ČAS: MU-548-30/PO-Ž-2013 zo dňa 5.5.2014 odporca podľa § 13 ods. 1, § 13c ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom v čase vydania napadnutého rozhodnutia (ďalej len "zákon o azyle") navrhovateľke neudelil azyl na území Slovenskej republiky, avšak jej poskytol doplnkovú ochranu na dobu jedného roka. Výrok o neudelení azylu zdôvodnil tým, že po vyhodnotení všetkých skutočností dospel k názoru, že v tomto prípade neboli splnené podmienky jeho udelenia. Odporca opísal zistený stav veci a konštatoval, že navrhovateľku nie je možné zaradiť do určitej sociálnej skupiny, pričom súčasne poukázal na nenaplnenie objektívnej stránky, predpokladanej zákonom o azyle vo vzťahu k predpokladom udelenia azylu. Podľa právneho názoru odporcu ak by aj navrhovateľka čelila vyhrážkam, ktoré v priebehu konania prezentovala, tieto nesmerovali k dôvodom, ktoré má na mysli zákon o azyle - teda k definícii utečenca. Poskytnutie doplnkovej ochrany odporcu odôvodnil nepriaznivou bezpečnostnou situáciou v

Afganistane a tiež potrebou individuálnej ochrany navrhovateľky s poukazom na jej pôsobenie ako tlmočníčky. Svoje právne závery doplnil o informácie o krajine pôvodu navrhovateľky, na ktoré sa v rozhodnutí odvolal a ktoré identifikoval.

V.

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zmeniť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 OSP, s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 10. februára 2015 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku).

Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu.

Podľa ust. § 13 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo 10.

Podľa ust. § 8 zákona ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

- a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
- b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa ust. § 2 písm. d/ zákona o azyle na účely tohto zákona sa rozumie prenasledovaním závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v 1. použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, 2. zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, 3. odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu, 4. neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste, 5. trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2, 6. konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom.

§ 10 zákona o azyle rieši otázku udelenia azylu na účel zlúčenia rodiny manželovi azylanta, resp. slobodným deťom azylanta do 18 rokov ich veku, resp. rodičom slobodného azylanta mladšieho ako 18 rokov, pričom azylantom je cudzinec, ktorému bol udelený azyl.

Podľa ust. § 20 ods. 4 zákona o azyle ak ministerstvo rozhodne o neudelení azylu alebo o odňatí azylu, rozhodne tiež, či cudzincovi poskytne doplnkovú ochranu; to neplatí, ak sa v rámci opakovanej žiadosti o udelenie azylu rozhodne o neudelení azylu a cudzinec už má poskytnutú doplnkovú ochranu.

Podľa ust. § 13c ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neposkytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 13a alebo § 13b.

Podľa ust. § 13a zákona o azyle ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ktorému

neudelilo azyl, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa ust. § 2 písm. f/ zákona o azyle je vážnym bezpráviom 1. uloženie trestu smrti alebo jeho výkon, 2. mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest, alebo 3. vážne a individuálne ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.

§ 13b zákona o azyle rieši otázku poskytnutia doplnkovej ochrany na účel zlúčenia rodiny manželovi, slobodným deťom, resp. rodičom slobodného cudzinca, ktorým sa poskytla doplnková ochrana.

V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu o neudelení azylu a poskytnutí doplnkovej ochrany navrhovateľke. Navrhovateľka napadla tú časť rozhodnutia, ktorá sa týkala neudelenia azylu, preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj rozhodnutie odporcu v napadnutej časti, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľky v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Navrhovateľka v odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietala, že krajský súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci. Podľa navrhovateľky krajský súd, tak ako aj odporca pred ním, nedostatočne zistil skutkový stav veci a to v kontexte nevykonania dôkazu: Príručka UNHCR: Posudzovanie žiadostí žiadateľov o azyl z Afganistanu (UNHCR Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan, 6.8.2013).

V citovanej príručke sa konštatuje, že UNHCR považuje takéto osoby (t. j. spolupracovníkov armády, či medzinárodných síl; výslovne hovorí aj o tlmočníkoch) za spôsobilé na medzinárodnú ochranu vo forme azylu z dôvodu ich politického (imputovaného) presvedčenia.

Podľa odvolacieho súdu námietka navrhovateľky, podľa ktorej pokiaľ odporca nezohľadňoval závery uvedené v uvedenej príručke, nemohol dôsledne zistiť skutkový stav veci, je dôvodná. Navrhovateľka v priebehu administratívneho konania uviedla, že pôsobila ako platená tlmočnica na americkej základni, najskôr od 11.4.2011 do 1.11.2011 vo vojenskom tábore „Qalla Hous US army corps of Engineery camp egger“, neskôr od 2.1.2012 do 1.5.2013 pracovala vo vojenskom tábore „Almoo“.

Navrhovateľka tiež uviedla, že 23.4.2013 cestovala do práce, pričom cestou v „taxíku“ - pasažier taxíka sa mal otočiť k navrhovateľke, vytiahnuť zbraň a vyhrážať sa jej, že ak neskončí s prácou ktorú vykonávala pre cudzincov, vystrelá do nej celý zásobník. Následne v septembri 2013 im niekto do ich domu vhodil výhražný list, v ktorom bolo rodine vyčítané, že pracuje pre cudzincov, či sa zato nehanbia a ak s tým neprestanú, tak sa im pomstia. Navrhovateľka v tom čase už ako tlmočnica nepracovala, jej sestra áno.

Z uvedeného je podľa Najvyššieho súdu SR zrejmá jasná jednotiacia dejová línia, ktorú je potrebné interpretovať ako stupňujúci sa tlak voči navrhovateľke, ktorá ako sama uviedla po týchto vyhrážkach odišla zo zamestnania a neskôr z dôvodu obavy o svoj život odišla z krajiny pôvodu.

Námietka navrhovateľky, že odporca a rovnako tak aj krajský súd sa nezaoberali posúdením prípadu navrhovateľky v kontexte prisudzovaného politického presvedčenia z dôvodu jej bývalej práce ako tlmočnice a nezaujal žiadne stanovisko a k navrhovateľkou tvrdným obavám pred prenasledovaním spočívajúcim v použití fyzického alebo psychického násillia, bola dôvodná.

Podľa odvolacieho súdu navrhovateľka nielen že objasnila z čoho plynú jej subjektívne objavy z prenasledovania, ale poukázala aj na správy o krajine, ktoré takéto praktiky potvrdzujú. Navrhovateľka súčasne poukázala na stanovisko vyjadrené v Príručke UNHCR: Posudzovanie žiadostí žiadateľov o azyl z Afganistanu (UNHCR Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan, 6.8.2013), ktorému odporca nevenoval žiadnu pozornosť.

Odporca síce pripustil, že ľudia pracujúci pre medzinárodné organizácie alebo bezpečnostné sily sú často terčom útokov od príslušníkov rôznych náboženských alebo militantných skupín, teda že sú skutočne rizikovou skupinou, avšak je to výlučne z dôvodu ich povolania, za čo sú však vysoko finančne odmeňovaní.

Odporca konštatoval, že rizikovú skupinu nemožno stotožniť vždy so sociálnou skupinou.

Postavenie navrhovateľky odporca teda posudzoval výlučne z pohľadu jej postavenia ako členky sociálnej skupiny, pričom v zmysle právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí NS SR zo dňa 15.5.2007 sp. zn. 1Sž 4/07 nenašiel ako členku tejto rizikovej skupiny podľa charakteristiky sociálnej skupiny pre ňu zhodu.

Námietku navrhovateľky, že krajský súd sa nijako nevyjadril k námietke nesprávneho právneho posúdenia prípadu navrhovateľky v kontexte prisudzovaného politického presvedčenia z dôvodu jej bývalej práce ako tlmočnice (rovnako ako odporca posudzoval tento fakt iba v rovine príslušnosti k sociálnej skupine) považoval za dôvodnú. Nebolo však účelné rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, ale odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporcu v napadnutej časti je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, pretože nebolo postačujúce zahrnúť tento dôvod iba pod „príslušnosť k sociálnej skupine“, ale bolo potrebné vykonať dokazovanie a zaujať stanovisko zo strany odporcu, či bolo možné navrhovateľku z pohľadu výkonu jej zamestnania, ktoré sa rozhodla po vyhrážkach zanechať posúdiť ako politickú oponentúru. Nebolo sporné, že jej žiadosťou o azyl z dôvodu jej politického (imputovaného) presvedčenia sa nezoberal v prvom rade odporca a preto bolo potrebné rozhodnutie v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť odporcovi na ďalšie konanie.

O udelení resp. neudelení azylu rozhoduje odporca a v prvom rade odporca musí vykonať náležité dokazovanie zamerané na posúdenie dôvodnosti žiadosti navrhovateľky o azyl. Nevykonaním dôkazov, ktoré boli založené do administratívneho spisu odporcu totiž odporca nezistil dostatočne skutkový stav veci. Preto bude jeho úlohou v ďalšom konaní zaoberať sa situáciou v krajine pôvodu navrhovateľky nie len z hľadiska správ, ktorými odporca disponoval v čase rozhodovania o žiadosti o azyl, ale aj z hľadiska správ o krajine pôvodu, ktoré navrhovateľka predložila ako dôkazy v súdnom konaní.

K veci je potrebné uviesť, že vo veciach medzinárodnej ochrany zohráva mimoriadne dôležitú úlohu dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl a v tomto kontexte i jeho vlastná celková dôveryhodnosť. Pravdivosť tvrdení žiadateľa a dôveryhodnosť jeho osoby sú základom, z ktorého je v azylovom konaní nutné vychádzať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v skoršej judikatúre (rozsudok NS SR sp. zn. 1Sž 10/2013 zo dňa 9.4.2013) uviedol, že nie je povinnosťou žiadateľa o azyl, aby prenasledovanie svojej osoby preukazoval inými dôkaznými prostriedkami než vlastnou dôveryhodnou výpoveďou.

Je naopak povinnosťou správneho orgánu, aby v pochybnostiach zhromaždil všetky dostupné dôkazy, ktoré dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl vyvracajú alebo spochybňujú.

Rovnako nie je povinnosťou žiadateľa o azyl svoje obavy z prenasledovania podradiť pod konkrétny dôvod v zmysle zákona o azyly. To je úlohou posúdenia správneho orgánu.

Pokiaľ sa teda žiadateľ o azyl teda po celú dobu konania vo veci medzinárodnej ochrany drží jednej dejovej línie, jeho výpoveď je možné i napriek drobným nezrovnalostiam označiť za konzistentnú a za súladnú s dostupnými informáciami o krajine pôvodu, potom je potrebné z takejto výpovede vychádzať. Týmto požiadavkami sa odporca riadil len čiastočne. Hoci výpoveď navrhovateľky nepovažoval za nedôveryhodnú, jej tvrdeniami o strachu z prenasledovania za to, že pracovala ako tlmočnica na americkej základni a neskôr vo vojenskom tábore zo strany neštátnych subjektov sa nezaoberal a nedal odpoveď na otázku, či navrhovateľkou vyjadrené obavy by obstáli v praktickom živote v krajine jeho pôvodu.

Odporca tak musí dať odpoveď na legitímnu otázku, či výkon povolania - tlmočnice pre americkú

armádu, resp. vojenský tábor o istou mohol byť vnímaný ako politická oponentúra, a či v krajine pôvodu hrozí, že takéto osoby sú predmetom útokov zo strany neštátnych subjektov - príslušníkov náboženských a militantných skupín a súčasne, či sú štátne orgány schopné poskytnúť efektívnu ochranu pred prípadnými hrozbami.

Zásada tzv. materiálnej pravdy má v konaní o udelenie azylu svoje špecifiká spočívajúce v pravidelnej nedostatočnosti dôkazov preukazujúcich dôveryhodnosť žiadateľových tvrdení. Je však na správnom orgáne, aby preukázal či vyvrátil pravdivosť žiadateľových tvrdení, a to buď úplne nevyvrátiteľne zistením presných okolností viažucich sa na tvrdenie žiadateľa o azyl, alebo aspoň s takou mierou pravdepodobnosti, ktorá nevyvoláva zásadné pochybnosti o správnosti úsudku správneho orgánu.

Konanie o medzinárodnej ochrane riadením špecifickým tým, že je v ňom často nutné rozhodovať za situácie dôkaznej núdze (pozri rozsudky Najvyššieho správneho súdu z 26.2.2008, č. j. 2 AZS 100/2007 - 64, a z 27. 3. 2008, č. j. 4 AZS 103/2007 - 63, či rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.7.2014 sp. zn. 1SžA 17/2014), že ide o prospektívne rozhodovania (t. j. posudzuje sa opodstatnenie strachu z prenasledovania či riziko vážneho bezprávia v budúcnosti) a že nesprávne rozhodnutie má pre sťažovateľa obzvlášť závažné dôsledky.

Týmto špecifikám konanie o medzinárodnej ochrane zodpovedá aj štandard a rozloženie dôkazného bremena, ktoré sú vychýlené v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu. Pokiaľ ide o bremeno tvrdenia v konaní vo veci medzinárodnej ochrany, to zaťažuje žiadateľa o medzinárodnú ochranu. Je nesporné, že ak by sťažovateľ ani nenamietal skutočnosti svedčiace o tom, že došlo, alebo že by potenciálne mohlo dôjsť, k zásahu do jeho ľudských práv v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyle, potom nie je potrebné sa situáciou v jeho krajine pôvodu do detailu zaoberať.

V prípade, že žiadateľ o udelenie medzinárodnej ochrany však uvádza skutočnosti podraditeľné pod taxatívny výpočet dôvodov pre udelenie azylu v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyle, potom je potrebné žiadateľom uvádzané skutočnosti konfrontovať so zisteniami týkajúcimi sa politického prostredia v krajine pôvodu žiadateľa.

Pokiaľ ide o bremeno dôkazné, to je už výraznejšie rozložené medzi žiadateľom o medzinárodnú ochranu a správny orgán. Preukazovať jednotlivé fakty je povinný primárne žiadateľ, avšak správny orgán je povinný zabezpečiť k danej žiadosti o medzinárodnú ochranu maximálne možné množstvo dôkazov a informácií, a to ako tých, ktoré vyvracajú tvrdenie žiadateľa, ako aj tých, ktoré ich podporujú.

V mnohých prípadoch však musí správny orgán rozhodovať za dôkaznej núdze, t. j. Vtedy, keď nie je ani žiadateľ ani správny orgán schopný doložiť či vyvrátiť určitú skutočnosť či tvrdenie žiadnym presvedčivým dôkazom, v takých prípadoch zostáva jediným dôkazným prostriedkom výpoveď žiadateľa a kľúčovým faktorom sa stáva posúdenie celkovej vierohodnosti žiadateľa a pravdepodobnosti, že k udalosti tak, ako žiadateľ vypovedal, naozaj došlo.

Ak uvedie žiadateľ o udelenie azylu v priebehu správneho konania skutočnosti, ktoré by mohli nasvedčovať záveru, že opustil krajinu pôvodu pre niektorý z dôvodov uvedených v § 8 zákona o azyle, je povinnosťou správneho orgánu viesť zisťovanie skutkového stavu takým spôsobom, aby boli odstránené nejasnosti o žiadateľových skutočných dôvodoch odchodu z krajiny pôvodu.

Správny orgán vo veciach medzinárodnej ochrany nesie zodpovednosť za náležité zistenie reálií o krajine pôvodu. Špecifikom konanie vo veci medzinárodnej ochrany je rovnako zásada, že pri splnení daných podmienok sa uplatňuje pravidlo "v prípade pochybností v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu" ("benefit of doubt"). Ak sú dané skutočnosti, na základe ktorých možno predpokladať, že k porušeniu základných ľudských práv a slobôd žiadateľov o azyl došlo, alebo mohlo by vzhľadom na postavenie žiadateľa v spoločnosti, s prihliadnutím na jeho presvedčenie, názorom, správanie atď., dôjsť, a správny orgán nemá dostatok dôkazov o tom, že to tak nebolo, alebo nemohlo by v budúcnosti byť, potom tieto skutočnosti musí správny orgán v situácii dôkaznej núdze zohľadniť, a to v prospech žiadateľa o azyl."

Odporca preto v ďalšom konaní zaujme stanovisko k navrhovateľkou tvrdenej obave, ktorú uvádza od samého začiatku administratívneho konania a posúdi ju so situáciou v krajine pôvodu navrhovateľky aj v kontexte odporúčania vyplývajúceho z Príručky UNHCR: Posudzovanie žiadostí žiadateľov o azyl z Afganistanu.

V ďalšom konaní bude podľa názoru Najvyššieho súdu potrebné, aby odporca rozhodol o udelení/neudelení azylu po doplnení dokazovania uvedeným smerom a po zvážení všetkých vyššie uvedených skutočností.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru o potrebe zmeny rozsudku krajského súdu podľa § 220 OSP tak, že rozhodnutie odporcu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 OSP a § 151 ods. 1 a 5 OSP v spojení s § 224 ods. 1 a 2 OSP a § 246c ods. 1 veta prvá OSP tak, že navrhovateľke, ktorá mala úspech vo veci, priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania i náhradu trov konania pred súdom prvého stupňa, v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) vo výške spolu 568,16 Eur titulom trov právneho zastúpenia. Právnou zástupkyňou uplatnené trovy konania aj za ďalšie porady s klientom (právna zástupkyňa navrhovateľa si uplatnila náhradu trov konania vo výške 710,20 Eur) odvolací súd nepriznal, nakoľko ich nepovažoval za účelne vynaložené náklady.

Konanie pred krajským súdom:

- prevzatie zastúpenia vrátane porady s klientom, opravný prostriedok proti rozhodnutiu o zaistení, účasť a zastupovanie klienta na pojednávaní na Krajskom súde v Bratislave, t. j. 3 x 134 Eur + 3 x 8,04 Eur, spolu 426,12 Eur,

Konanie pred odvolacím súdom:

- odvolanie proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave 1 x 134 Eur + 8,04 Eur, spolu 142,04 Eur,
- spolu: 568,16 Eur.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.